

DE LUIS IN DE TOGA

EEN BOEK DAT DE WERELD VAN JUSTITIE EN HET GERECHT
PROBEERT TE DOORGRONDEN

Bij LeA Uitgevers is in november 2024 het boek 'De luis in de toga' van mr. Hugo Lamon verschenen. LeA Uitgevers interviewde de auteur naar aanleiding van deze publicatie.

De wereld van justitie en het gerecht is voor velen ondoorgrondelijk.

Mr. Hugo Lamon probeert daaraan wat te doen. Iedere week laat hij zijn licht schijnen over de juridische actualiteit.

Hij heeft over veel onderwerpen een mening en verkondigt die zonder een blad voor de mond te nemen. Soms vlijmscherp en een andere keer met empathie voor het mensenwerk dat justitie is. Zijn wekelijkse blog heeft een zeer sterk toenemend aantal volgers.

Dit boek bevat een bundeling van zijn wekelijkse beschouwingen.

Daarnaast fileert hij bepaalde juridische situaties, zoals de steun voor zonnepaneleninstallaties, de invordering van schulden van consumenten en de behandeling van sommige zaken bij de rechtbank. Hij wil de techniciteit doorbreken en aandacht vragen voor de maatschappelijke gevolgen van sommige uitwassen van juristerij.

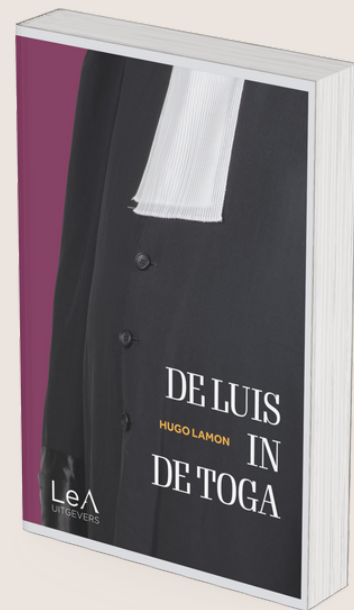

'De luis in de toga'
november 2024, ISBN 978-94-646-6266-5,
een uitgave van LeA Uitgevers: www.lea-uitgevers.be/shop

Hoe bent u er vooreerst toegekomen om uw gekende columns te beginnen schrijven en wat was uw drijfveer?

Ik ben jaren geleden columns beginnen schrijven, steeds vertrekkend vanuit een thema uit de juridische actualiteit en met de bedoeling om dit in een breder perspectief te plaatsen. Die **columns** waren oorspronkelijk voornamelijk gericht op de juridische wereld zelf, maar al snel werd duidelijk dat er een bredere interesse was. Ze zijn bewust kort, waardoor soms de nuance wat ontbreekt. Ze zijn een beschouwing over het *hot news* van de afgelopen week, zodat ze soms wat overkomen als een hijgerige reactie. Toch laat het format wel toe om enige nuance aan te brengen, om zo bij te dragen tot een meer evenwichtig oordeel over Justitie. Soms is dat scherp en puntig, om op die manier ook de **juridische wereld wat wakker te schudden**. Een andere keer is het een oproep tot **meer empathie**. Het gebeurt ook dat de aandacht wordt gevestigd op de wijze waarop anderen het werk van Justitie soms, al dan niet bewust, moeilijker maken. Die **wekelijkse beschouwingen** geven ook een inkijk in wat er allemaal meespeelt in het **juristenbrein**. Het gaat vaak om veel meer dan de rechtsregels. Er zijn de politieke reacties, de beschouwingen vanuit de juridische wereld maar ook van daarbuiten, en uiteraard ook de verbale oorlogen over wat er al dan niet zou moeten gebeuren in een ideale wereld. De columns zijn sterk beïnvloed door de actualiteit.

Om de leesbaarheid te bevorderen, worden hier en daar naschriften gepubliceerd, wat toelaat om sommige stukken te actualiseren.

“
WANNEER DE WET
ONDOORGRONDELIJK
WORDT, ONTSTAAT ER
RUIMTE VOOR VAGE
BEGINSELEN EN INTUÏTIEVE
MORELE OORDELEN
”

U bent ook duidelijk de mening toegedaan dat de wet in veel gevallen zo gedetailleerd en gespecialiseerd geworden is dat zelfs juristen moeite hebben om deze nog volledig te begrijpen.

De realiteit is dat het recht voor **grote uitdagingen** staat, want de veranderende sociale normen en de economische globalisering hebben geleid tot een voortdurende uitbreiding en differentiatie van regels en de beïnvloeding van buitenaf. En inderdaad, zelfs juristen hebben moeite om de wetgeving nog volledig te begrijpen. Dit leidt tot een verschijnsel dat door de **rechtsfilosoof Lon L. Fuller** in zijn boek *The Morality of Law* werd aangekaart: wetten verliezen hun effectiviteit als ze te complex of onbegrijpelijk zijn voor degenen die ze moeten volgen of handhaven. Fuller stelt daarbij dat rechtsregels aan bepaalde vereisten moeten voldoen en één daarvan is de **begrijpelijkheid**. Wanneer de wet ondoorgrondelijk wordt, ontstaat er ruimte voor vage beginselen en intuïtieve morele oordelen. Er wordt dan een beroep gedaan op algemene beginselen zoals 'eerlijkheid' of 'redelijkheid'. Rechtbanken zullen dan soms ook teruggrijpen naar vage morele beginselen om geschillen te beslechten. Aan die evolutie wordt in het tweede deel van het boek wat meer aandacht besteed.

U spreekt ook over een 'keizer-kostermentaliteit' bij de wetgever. Wat bedoelt u daarmee?

Dat begrip 'keizer-koster' dateert al van de tijd van Keizer Jozef II, die in de Zuidelijke Nederlanden bekendstond om zijn verregaande regeldrift.

Volgens de Habsburgse traditie van toen was het principe: "Tout pour le peuple, rien par le peuple." Hoe gaat de rechter om met die soms dramatische **overregulering**? Zou het kunnen dat ook de rechter soms de weg kwijtraakt en dan maar elders en ook buiten het recht naar houvast zoekt? Soms worden technische normen verpakt in wetteksten die vaak aanleiding geven tot contraproductieve gevolgen. Ik werk dit in mijn boek verder uit in een essay over de wettelijke regeling van de vergoedingen voor de plaatsing van **zonnepanelen**.

U heeft ook uw bedenkingen bij de realiteit dat voor sommige complexe situaties een gedetailleerde wettelijke regeling is uitgewerkt, maar dat dit ertoe leidt ertoe dat ze enkel maar wordt begrepen door vakspecialisten.

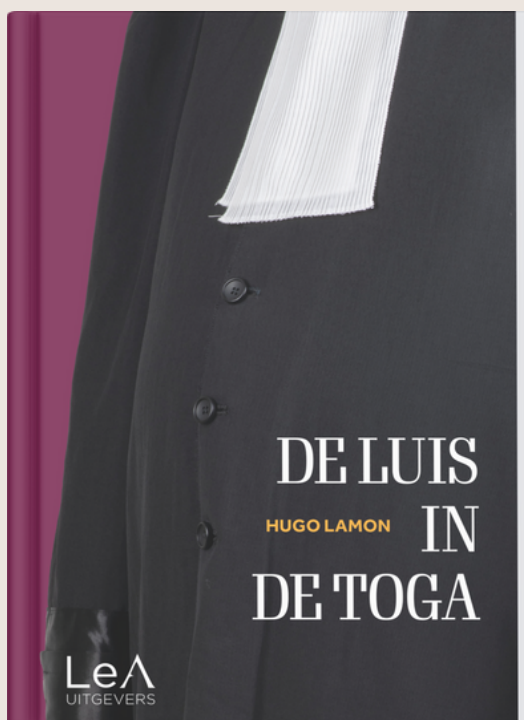
Dat is inderdaad zo en de wetgever is zich bewust van die gedetailleerde wetgeving en zorgt er daarom voor dat de geschillen ook exclusief door enkele **gespecialiseerde rechters** worden beslecht. Die bundeling van gespecialiseerde kennis zou een goede zaak moeten zijn, maar het kan soms ook verkeerd uitdraaien. Wat gebeurt er wanneer die éne bevoegde rechtbank dan met een tekort aan magistraten zit? Een berichtje op de sociale media zorgde in de zomer 2024 voor een stroom aan reacties, wat uitmondde in een interessant experiment over hoe de juridische wereld reageert **wanneer het systeem hapert**. Vaak geeft het aanleiding tot het ontkennen van de problemen of het stigmatiseren van de klokkenluider die ermee naar buiten komt en dan als nestbevuiler wordt weggezet. Het toont ook aan dat een goede wettelijke regeling niet altijd een goede behandeling kan garanderen. Dat alles bracht mij tot het schrijven van het essay "Laten we een kaarsje branden voor de uitvinder".

Maar ook het feit dat de wetgeving niet altijd 'technisch' klopt is te betreuren, zoals het schrijven van parallelle wetgeving, wat toch onbegrijpelijk is.

Dat is de reden waarom ik in een essay "Het is niet allemaal de schuld van de schuldindustrie" enkele beschouwingen maak over het nieuw boek XIX van het Wetboek van Economisch Recht. Die wet van 4 mei 2023 wil de **schuldindustrie** aanpakken en daarmee vermijden dat, wanneer een consument niet tijdig een geldschuld betaalt, hij daarbovenop wordt geconfronteerd met vele extra kosten en vergoedingen. Daarvoor zijn er dwingende regels uitgewerkt en wanneer die niet worden nageleefd, kunnen de schuldeiser, maar ook de innende gerechtsdeurwaarder of advocaat zelfs strafrechtelijk worden veroordeeld.

Het merkwaardige is wel dat het parlement bijna gelijktijdig ook het Burgerlijk Wetboek van Napoleon heeft gemoderniseerd, en laat dat wetboek nu net ook de ambitie hebben om die kwestie te regelen. Die **parallelle wetgeving** intrigeerde mij en was voor mij de aanleiding voor dat essay.

'De luis in de toga'
november 2024, ISBN 978-94-646-6266-5,
een uitgave van LeA Uitgevers: www.lea-uitgevers.be/shop